

**ЗДІЙСНЕННЯ РЕДАКЦІЙНО-ВИДАВНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В НАЦІОНАЛЬНОМУ
УНІВЕРСИТЕТІ ВНУТРІШНІХ СПРАВ У 2001 РОЦІ (НА ПРИКЛАДІ РІЧНОГО ЗВІТУ)**

Національний університет внутрішніх справ здійснює редакційно-видавничу діяльність на основі Законів України «Про видавничу справу», «Про авторські та суміжні права», «Про друковані засоби масової інформації (пресу) України», актів Державного комітету інформаційної політики України та МВС України з питань видавничої діяльності, наказу МВС України №356 від 11.05.2001р. «Про затвердження Програми розвитку відомчої освіти та вузівської науки на період 2001-2005 рр.», Статуту НУВС, Тимчасового положення про редакційно-видавничу діяльність, наказів ректора Університету №819 від 17.11.97 і №824 від 19.11.97 через редакційно-видавничий відділ.

В поточному році штатний розклад РВВ налічував 17 посадових одиниць, з яких 7 офіцерських. Безпосередньо в редакційно-видавничій діяльності беруть участь 16 працівників. Середній вік колективу –33,4 роки. При цьому середній вік працівників друкарні – 26,5 років, всі зі стажем роботи від 2 до 3-х років; дільниці набору та верстки –29,3 років, редакторів – 39 років. Плинність кадрів у звітному році досягла 7 % (вивільнення за власним бажанням).

Відповідно до Положення працювала редакційно-видавнича рада НУВС. Було проведено 5 засідань, на яких обговорювались найрізноманітніші питання редакційно-видавничої діяльності – від рекомендацій авторам по усуненню недоліків рукописів до вирішення організаційно-господарчих питань.

Активно видавався в звітному році «Вісник НУВС». Замість запланованих 3 вийшло 5 номерів, в яких надруковано 322 наукові статті. З цієї кількості 81 % – це роботи науковців університету.

У своїй діяльності редакційно-видавнича рада і редакційно-видавничий відділ постійно дотримувались вимоги Державної програми розвитку української мови та інших національних мов в Україні і листа начальника ГУК МВС України від 25.12.96 №6/7-2837.

Всі видані книги, що отримали ISBN відправлені до Національної агенції «Книжкова палата України».

Був проведений загальноуніверситетський конкурс на краще видання, що було виготовлене протягом 10 років існування Університету. Відмічені монографія О.М. Бандурки, А.Ф. Зелінського «Вандалізм» (1996), І.П. Рушенка «Соціологія злочинності» (2001), А.Ф. Волобуєва «Проблеми методики розслідування розкрадань майна в сфері підприємництва» (2000), підручники – О.М. Бандурки «Управління в ОВС України» (1998), «Історія світової та української культури» за ред. проф. В.А. Греченка (2000), «Основи економічної теорії» за ред. проф. К.Я. Петрової (1999). З методичних видань комісія відмітила навчально-методичні комплекси з юридичних дисциплін кафедри теорії та історії держави та права, та «Кадрова інфор-

маційно-аналітична система МВС України» і «Університетська бібліотечна система» з ред. проф. П.І. Орлова та ін.

Традиційно друкуються в засобах масової інформації реклама, короткі рецензії на видані Університетом твори. Кілька сюжетів з цього приводу було показано місцевим телебаченням, наприклад, презентації підручника «Адміністративний процес», «Юридична психологія» тощо.

Всі наукові видання – Вісник, монографії, автореферати, а також суто методичні – плани семінарських занять тощо в електронному вигляді передано на сервер до електронної бібліотеки.

Наявне виконання плану в цифрах наступне:

I. Наукові видання: планувалось 15 видань обсягом 220 друк.арк.

Фактично побачили світ:

за планом – 10 найменувань (67%), обсягом 162,5 друк. арк. (74 %);

додатково поза планом – 13 найменувань обсягом 66,4 друк. арк.

додатково поза планом відредаговано і підготовлено до друку – 2 найменування обсягом 29,3 друк. арк. Усього за розділом відредаговано – 26 найменувань обсягом 258,2 друк. арк.

Усього за розділом видано – 23 найменування (9 монографій, 4 наукові збірки, 10 авторефератів) обсягом 228,9 друк. арк.

II. Підручники: планувалось 7 найменувань обсягом 141 друк. арк.

Фактично побачили світ:

за планом 3 найменування (43%) обсягом 70,7 друк. арк. (50%);

надійшло і відпрацьовано рукописів за планом – 2, обсягом 42,3 друк. арк.;

додатково поза планом відредаговано і підготовлено до друку – 2 найменування обсягом 33 друк. арк.

Усього за розділом відредаговано – 7 найменувань обсягом 146 друк. арк. Усього за розділом видано – 3 найменування обсягом 70,7 друк. арк.

III. Навчальні посібники: планувалось 22 видання обсягом 188,3 д.а.

Фактично побачили світ:

за планом 6 найменувань (27,3%) обсягом 58,6 д.а.(31%);

додатково поза планом – 8 найменувань обсягом 65,8 друк. арк.

додатково поза планом відредаговано і підготовлено до друку – 6 найменувань обсягом 54,1 друк. арк. Усього за розділом відредаговано – 20 найменувань обсягом 178,5 друк. арк.

Усього за розділом видано – 14 найменувань обсягом 124,4 друк. арк.

Загалом до редакційно-видавничого відділу надійшло та відпрацьовано 53 найменування рукописів обсягом 582,7 друкованих аркуша.

За планом видано 19 найменувань літератури (43%) обсягом 291,8 д.а (53%).

Усього Національним університетом внутрішніх справ видано 40 найменувань наукової, навчальної книги обсягом 424,0 друкованих аркушів.

Крім виданих книг, поза планом виконано 120 замовлень на тиражування бланкової продукції відділів, служб Університету.

Проблеми редакційно-видавничої діяльності НУВС

A. Недостаток планування та недостатній контроль за виконанням запланованого

Вченою радою 6 січня 2001 року був схвалений Видавничий план НУВС, котрий був затверджений і прийнятий до виконання. Він передбачав видання 15 найменувань наукових праць обсягом 220 д.а., підручників, навчальних посібників, текстів лекцій – 29 найменувань обсягом 319,4 д.а. Тобто 44 найменування обсягом 539,4 д.а. Більшість – 83 % найменувань планувалось видати державною мовою.

Але незважаючи на те, що план був прийнятим дуже напруженим, велика частина навчальних дисциплін зосталась поза увагою кафедр: с/к з правової регламентації шлюбно-сімейних відносин; с/к з кримінального права; кримінології та профілактики злочинів; психологія оперативно-розшукової діяльності; засоби особистої безпеки; бюджетний облік та звітність; особливості обліку в галузях господарства; податкова система України; міжнародно-грошові та фінансово-кредитні відносини; бюджет України; основи банківського обліку та аналізу; митний тариф; ринок цінних паперів; введення до фінансового аналізу; анатомія та еволюція нервової системи; антропологія; основи психології та педагогіки; кримінальна патопсихологія; основні напрямки психокорекції; педагогіка; практикум з психології; етносоціологія; соціологія сім'ї; соціологія культури; соціологія праці; соціологія політики і права; соціологія громадської думки; соціологія освіти; методологія та методи соціологічних досліджень; сучасні соціологічні теорії; соціологія особистості; етнографія; історія соціальної роботи; соціальна статистика; основи демографії; інформаційне та технічне забезпечення ОВС; техніка та технологія галузі; комп'ютерне діловодство; моделі та структура даних; с/к з інформаційних систем в менеджменті тощо.

Але і при цьому, як показує фактичний стан надходження рукописів, він конується на 46% за найменуваннями або на 52% за обсягом.

Для того, щоб покращити стан справ, щоквартально електронною мережею відправлялись листи до керівників кафедр, а за підсумками першого півріччя – листи-нагадування звичайною поштою. Адміністративний примус не застосовувався.

Заслугує на увагу те, що по 4-5 років не надаються до видання рукописи конче потрібних, недостатніх у бібліотеці запланованих посібників – з міжнародного приватного права, режиму таємності та ін. «Загальмували» видання своїх книг науковці кафедр трудового, економічного та аграрного права, кримінального процесу.

Б. Недостатня фінансова забезпеченність виконання плану.

Для виконання виданичого плану на 100% потрібно було (в цінах початку року) близько 76 тис. гривень за першим розділом і 104 тис за другим та третім, на виготовлення бланкової продукції – до 20 тис. гривень, усього – близько 200 тис гривень.

Фарби, офсетна гума, проволочка, клеї, кислота, інші хімічні речовини взагалі не купувались.

Крім цього, щорічно виготовляється для потреб Університету до 200, а то і більше найменувань бланкової продукції обсягом близько до 1,7 млн аркушів формату А3 (на цю роботу не виділяється жодної копійки, вона не

планується зовсім, але займає третину навантаження друкарні і потребує значних матеріальних витрат).

Тобто фінансове забезпечення виконання плану практично не передбачалось.

В. Надмірні обсяги запланованого.

Виконання плану в повному обсязі було зв'язано і з такими труднощами – з 1996 року, коли штатна чисельність відділу досягла сьогоденної кількості, наукової, навчальної, методичної та довідкової продукції видається на рівні 300 друкарських аркушів. В 1996 – 314,42 д.а., 1997 – 362,6 д.а., 1998 – 317,5 д.а. і т.д. по зростаючій, це при коректорському та редакторському навантаженні 130-150%, а планується кожного року більше 400, а то і за 500 друкованих аркушів.

Г. Катастрофічна застарілість комп'ютерної техніки.

Останнє придбання комп'ютерної техніки – чотири роки тому 3 «Пентіуми» першого покоління на п'ять робочих місць операторів ЕОМ, 2 лазерних принтери HP-5 (на сьогодні – уже жоден не працює), чорно-білий сканер. Практично на цій техніці можна тільки набирати тексти.

Д. Застарілість та недостатність верстатного парку друкарні.

Повністю відсутні дільниці:

- кольороподілу та виводу плівок;
- виготовлення офсетних форм;
- підборки, фальцювання та брошуровки (оздоблення книги).

Потребують капітального ремонту друкарські верстати (їх вік 17-20 років).

Е. Невизначеність щодо оплати авторської праці.

Одна з найважливіших проблем – залучення авторів до співпраці, до виконання плану. Цього адміністративно-правовими засобами добитись важко. За допомогою цивільно-правових легше, але те, що наші автори не можуть претендувати на будь-яку оплату їхньої праці, відвертає їх від нас. Про це говорять приклади деяких авторів, науковців, котрі несуть свої рукописи до інших видавництв, за що отримують гонорари.

Є. Недостатня зорієнтованість Видавничого плану на потреби книжкового ринку.

Із чотирьох десятків найменувань, що планується до видання НУВС щорічно, реальну зацікавленість книжкового ринку викликають 4-6 найменувань, які мають відповідні грифи – «Затверджено», «Дозволено» чи «Рекомендовано Міністерством освіти України», недорогі – 10-15 грн., в твердій обкладинці, обсягом 300 - 400 сторінок.

Ж. Відсутність передплати на «Вісник НУВС».

Відсутність передплати на «Вісник НУВС» – не те, що державної, а навіть і обласної, не додає популярності цьому виданню.

З. Недостатнім є контроль фінансового відділу за надходженням коштів на видання книг. Завдяки зусиллям ректора та проректорів вдається знайти спонсорів на видання книг, звертаються до видавництва і інші розповсюджувачі за книгами. Але відсутність власного рахунка та бухгалтера призводить до того, що у «видавничого» бухгалтера, що отримує гроші за

рахунок позабюджетних коштів видавництва не можна узнати про чергові надходження грошей або зміни у рахунках. Несвоєчасно проплачується папір, витратні матеріали, навіть коли замовники уже перерахували відповідні кошти університетові.

I. Не вирішено питання підготовки до видання та тиражування літератури, що має обмежені грифи.

Шляхи вирішення проблем редакційно-видавничої діяльності НУВС

Практично всі проблеми редакційно-видавничої діяльності НУВС зв'язані в тій чи іншій мірі або з недостатнім фінансуванням, або відсутністю матеріальної зацікавленості у суб'єктів редакційно-видавничої діяльності. Ті форми господарювання, які можливі в межах державної бюджетної установи і з використанням бюджетних коштів показують недостатню ефективність.

Пропонується залучення додаткових коштів на редакційно-видавничу діяльність шляхом впровадження такої громадської форми роботи з видавничою продукцією, як «Клуб любителів книги». В основі цієї ідеї лежать кілька основних міркувань, пов'язаних з усіма видами редакційно-видавничої діяльності.

Ідея створення клубу полягає у тому, щоб охопити усіх наших працівників (слухачів, викладачів, технічний персонал) і залучити їх до книжкової справи шляхом отримання членських внесків – інвестування – і тим самим підтримання власного книговидання.

Наявність окремого рахунку громадської організації дозволить використовувати отримані за реалізацію гроші, інші спонсорські та залучені кошти не тільки на книговидання та на оплату гонорарів авторам. Наявність певних цільових статутних фондів Клубу дозволить фінансувати і замовляти підручники та навчальні посібники іншим автором, проводити певні рекламні заходи, лотереї, встановлювати призи, стипендії курсантам тощо. Клуб, через президента клубу, правління та виконавчу дирекцію керуючись цивільно-правовими важелями, авансуванням робіт зможе самостійно формувати авторський колектив, зміст, обсяг книги, робити її типовою для всіх ВЗО МВС України.

За рахунок членських внесків можна буде фінансувати наукові видання – монографії, Вісник, Актуальні проблеми (для того, щоб не робити статті, припустимо, платними – 6-8 гривень за сторінку).

Створення клубу передбачає і ту думку, що бізнес навчальної літератури сезонний і висококонкурентний – якщо курсант придбав одну книгу, припустимо, з кримінального права, він вряд чи виділить ще 7–10 гривень на книжку з такою ж назвою або взагалі з цієї проблеми.

Членський внесок може бути різним – припустимо, 10 гривень на рік. Це дасть змогу залучати щорічно 35-40 тис гривень. Вступні внески для першокурсників можуть бути трохи більшими – на рівні 50 гривень (це близько 20 тис. щорічно). Для контрактників сума внеску може бути ще більша – припустимо, на рівні 500 гривень (певна частка від вартості контракту) – це дасть близько 50 тис гривень. Тобто залучені таким чином інвестиції покриють виробничі витрати.

За цих умов ми маємо потенційно велике число покупців книги – членський склад Клубу. Якщо став членом клубу – маєш право на отримання любого його видання. Коли ми будемо мати впевненість, що книжка буде продана великим числом примірників, то будемо її видавати великим тиражем, що зменшить ціну примірника. Засобами оперативного друку ми в будь-яку годину можемо повернутись до книги, виданої навіть кілька років тому, і забезпечити нею бажаючих. Наприклад, першокурсник, вступивши до клубу, та заплативши вступний внесок, отримав необхідні йому «Історію органів внутрішніх справ», «Юридичну деонтологію», «Конституційне право України», «Історію культури України». Але за планом ми повинні видати і видаємо ті книжки, що знадобляться йому на 2-4 курсах – «Інвестиційне право», «Податкове право», «Управління в ОВС України» тощо. Так ось враховуючи те, що форми консервуються та зберігаються, ми у будь-який час повернемося до видання і роздрукуємо його для слухача, який до того часу перейшов на вищий курс (з готових вже фотоформ видання буде значно дешевшим—практично тільки вартість паперу). Це можна побачити з наведених нижче розрахунків

Наприклад, ми маємо видати підручник обсягом 400 сторінок. Розрахунки зроблені для тиражів в 300, 500, 1000 і 2000 примірників, з урахуванням 10% – відсоткового авторського інтересу, гонорару.

Витрати	300		500		1000		2000	
	1-й друк	повтор друк	1-й друк	повтор друк	1-й друк	повтор друк	1-й друк	повтор друк
1. Вартість паперу	450	450	750	750	1500	1500	3000	3000
2. Вартість фольги офсетної (від тиражу не залежить)	1600	–	1600	–	1600	–	1600	–
3. Редакційні витрати – редагування, верстка, коректура тощо (від тиражу не залежить)	1200	–	1200	–	1200	–	1200	–
4. Друкування, оздоблення	300	300	500	500	1000	1000	2000	2000
Загальні витрати	3550	750	4050	1250	5300	2500	7800	5000

Собівартість 1 примірника	11.84	2.80	8.10	2.80	5.30	2.80	3.90	2.80
10% авторських примірників зробиють вартість 1 книги наступною	13.15		9.00		5.90		4.35	

На наш погляд, маючи ринкову вартість на рівні 9 – 10 гривень, досить привабливими є тиражі на рівні 1000 примірників, особливо – наступні, повторні, що мають дуже низьку собівартість.

Наявність певних свободних коштів дозволить фінансувати власні проекти – підготовку та видання хрестоматій, збірників нормативних актів, зошитів для курсантів тощо.

Інші чинники та можливості клубу – розвиток зв'язків з бібліотеками, власна торговельна мережа (в тому числі і букіністична), розвиток таких напрямків, як прокат виданої літератури тощо, які можна розвивати в діяльності «Книжкового клубу» Університетська книга. За таких умов з університетського забезпечення можна зняти всі проблеми друкарні – вона буде власно заробляти гроші на свій розвиток.

На наш погляд, для МВС в цілому буде привабливим і те, що за правильним вирішенням цього питання і дійових організаційних заходів в майбутньому можливо скорочення редакційно-видавничих відділів в навчальних закладах на 50-70%, паралельно утворюючи робочі місця у виконавчих органах клубу, в його госпрозрахункових господарчих структурах – видавництві, друкарні, торговельній мережі, пунктах прокату тощо.

Надійшла до редколегії 20.02.02

К.Я. Петрова, Т.Ф. Ларіна

РОЛЬ МАЛОГО БІЗНЕСУ В ФОРМУВАННІ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ РИНКОВОГО ТИПУ

Розширення обсягів малого бізнесу (МБ) розглядається нами як найбільш пріоритетна сфера державної економічної політики розвитку підприємництва в умовах ринкової трансформації. Це пов'язано з його високим потенціалом у вирішенні проблем регулювання специфічних зовнішніх ефектів, властивих країнам із перехідною економікою. До числа останніх відносяться високий рівень монополізації, а також регіональні та структурні диспропорції.

Світовий досвід функціонування МБ говорить:

по-перше, розвиток МБ в високомонополізованих галузях сприяє формуванню конкурентного середовища шляхом лібералізації ринків;